

Wat is GPP?

Groene overheidsopdrachten (GPP) zijn het proces waarbij overheden goederen, diensten en werken aankopen die gedurende de volledige levenscyclus minder belastend zijn voor het milieu dan de goederen, diensten en werken met dezelfde primaire functie die anders zouden worden verkregen.

Wat is GPP4Growth?

GPP4Growth verenigt de ervaring en de aanpak van negen overheidsinstellingen van over heel de EU om die instellingen beter in staat te stellen beleidsmaatregelen te nemen die eco-innovatie en groene groei door middel van groene overheidsopdrachten (GPP) bevorderen. 14 % van het totale BBP van de EU wordt uitgegeven door overheidsinstanties in Europa. De overheidsuitgaven aan goederen, diensten en werken hebben een totale geraamde waarde van 1,8 biljoen euro per jaar. Die substantiële publieke "koopkracht" kan worden gebruikt om eco-innovatie, grondstoffenefficiëntie en groene groei te stimuleren door milieuvriendelijke, grondstofefficiënte goederen en diensten te promoten.

Voordelen, obstakels en opportunities voor GPP in Europese regio's

Samenvatting

Deze beleidsnota stelt de resultaten en belangrijkste conclusies voor van onderzoek dat werd uitgevoerd in het kader van GPP4Growth-activiteit "A1.1 Specifying the needs of GPP4Growth regions in GPP", met de medewerking van alle GPP4Growth-partners.

De nota geeft aan wat EU-regio's nodig hebben voor de toepassing van GPP. Het is een samenvatting van de resultaten van de analyse die de noodzakelijke voorwaarden, obstakels, voordelen en kansen in kaart bracht, voor de integratie en/of de effectievere invoering van GPP in de regio's die bij het project betrokken zijn.

Het onderzoek

De toegepaste methoden bij deze onderzoeksactiviteit waren een online-enquête en deskresearch. De online-enquête werd gepromoot bij regionale stakeholders, zoals beleidsmakers die instaan voor overheidsopdrachten, kmo's en ondernemingen in sectoren met potentieel voor groene groei. Het doel was te achterhalen wat de regio's nodig hebben op het gebied van GPP, met verwijzingen naar noodzakelijke voorwaarden, obstakels, voordelen en opportuniteiten. De literatuurstudie werd gebruikt om de bevindingen van de enquête aan te vullen, door de mogelijkheden voor GPP te analyseren in bepaalde sectoren die van groot belang zijn in de regio's van het partnerschap.

Resultaten

De enquêteresultaten bij de overheidsinstellingen toonden aan dat een significant deel, maar nog steeds niet de meerderheid van de overheidsinstellingen in EU-regio's een milieubeheerssysteem of vergelijkbare initiatieven hebben toegepast. Bovendien verklaarde 66 % van de geënquêteerde organisaties dat ze op de hoogte waren van het GPP-instrument, hoewel enkel Italië een echte GPP-wet heeft.

De "Training Toolkit" voor GPP die de Europese Commissie aanbiedt, is niet goed bekend (80% is niet op de hoogte) en slechts 6% van de organisaties hebben een op GPP gebaseerd beleid ontwikkeld met een wet of formele regelgeving. Gemiddeld schrijft 40% van de onderzochte organisaties groene overheidsopdrachten uit. 37% van de bevroegde organisaties heeft een structurele samenwerking tussen het departement dat instaat voor aankopen en het departement dat instaat voor milieuzaken. Organisaties die opleidingen en/of informatie-acties over GPP uitvoeren, maakten slechts 17 % van de onderzochte groep uit.

Milieubeheerssystemen

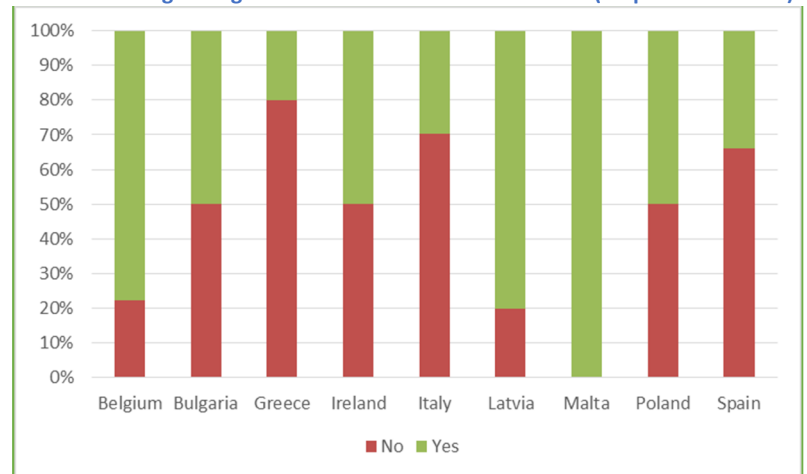
Uit de enquête bleek dat zo'n 50 % van de ondernemingen een milieubeheerssysteem heeft, met ISO 14001 als het meest voorkomende.

Resultaten

Het aantal (al dan niet groene) overheidsopdrachten voor goederen en diensten dat verloopt via regionale of nationale aankoopcentrales bedraagt vaak minder dan 30 % van de totale aankopen. GPP-monitoring- en evaluatiesystemen zijn zeldzaam (4 %).

Het grootste obstakel voor de implementatie van GPP bleek onvoldoende vertrouwdheid met GPP. Andere redenen zijn de gepercipiëerde hogere kosten van groene goederen, diensten en werken, de moeilijkheid van het opstellen van groene overheidsopdrachten, het gebrek aan kennis over de milieu-impact van goederen/diensten/werken en moeilijkheden bij het vinden van de ecologische criteria en leveranciers die moeten worden opgenomen in groene overheidsopdrachten.

% groene aanbestedingen uitgeschreven in elk GPP4Growth-land (enquêteresultaten)

Investeren ondernemingen intern in milieustrategieën?

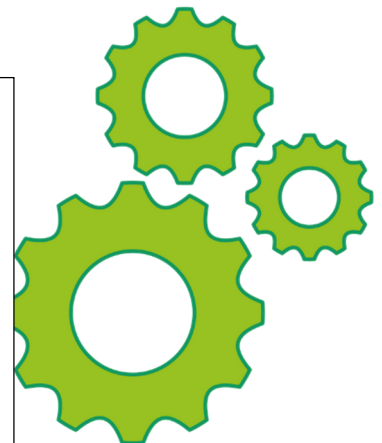
Gemiddeld heeft ongeveer 21% van de ondernemingen een beleid rond maatschappelijk verantwoord ondernemen, terwijl 22% van de ondernemingen een milieuboekhouding of een duurzaamheidsrapportage inzake milieu- en sociaal evenwicht bijhoudt. 36% van de geënquêteerde ondernemingen heeft een communicatieplan of is gestart met communicatie-initiatieven over milieu- en sociale thema's. Ondernemingen die volledig op de hoogte zijn van GPP, blijven echter in de minderheid, net als ondernemingen met een grote omzet van groene goederen/diensten/werken.

Wat betreft de toepassing van GPP, nemen gemiddeld 40% van de bevroegde ondernemingen deel aan groene overheidsopdrachten.

Wat zijn de gebruikelijkste categorieën voor GPP?

Uit de enquête bleek dat groene criteria het vaakst worden toegepast bij de aankoop van:

- computers,
- schoonmaakproducten en -diensten,
- elektriciteit,
- kopieer- en grafisch papier,
- transport

Bijkomende resultaten uit deskresearch

- Diensten kopen in plaats van goederen (bv. op de IT-markt) betekent voor leveranciers een sterke incentive om topproducten wat betreft energieprestaties, duurzaamheid en kwaliteit te leveren, met lagere CO₂-uitstoot, minder verbruik van materialen, geen afval en meer efficiëntie voor eindgebruikers.
- De overheidsopdrachtenmarkt, met inbegrip van de gecentraliseerde aanbestedingsmarkt, is een strategisch instrument om een milieuvriendelijke houding te creëren en milieuvriendelijke producten te promoten.
- Milieueisen moeten samengaan met economische belangen (kostenefficiëntie, gunstige prijzen).
- Groene producten moeten compatibel blijven met andere niet-groene producten en diensten. Zo kunnen groene producten geleidelijk aan op de markt worden gebracht, zelfs als de hele keten niet kan worden vervangen (bv. de compatibiliteit van printers en gerecycleerd papier of van biobrandstof en voertuigmotoren).
- Sensibiliseren over beschikbare groene producten, met catalogi en advertenties, is een cruciale factor voor het succes ervan.
- Het is nog steeds moeilijk om informatie te bemachtigen over GPP-overheidsopdrachten, want de markt is nog niet goed bekend.
- Het gebrek aan managers- en technische vaardigheden om om te gaan met complexe/nieuwe aanbestedingsprocedures remt nog steeds de groei van de markt voor groene producten en diensten.
- Groene producten en diensten zijn over het algemeen innovatief, maar ondernemingen hebben financiële middelen nodig om hypermoderne groene alternatieven te blijven onderzoeken.
- Het gebrek aan gemeenschappelijke groene criteria leidt tot grotere administratieve lasten.

Besluit

Overheidsinstellingen zijn goed geplaatst om de groene economie te stimuleren. Ze kunnen de markt vormgeven door vraag te creëren naar meer duurzame, milieuvriendelijkere goederen en diensten. Dit is het effectiefst als alle overheidsinstellingen GPP uitgebreid toepassen. Bij overheidsinstellingen liggen dus heel wat mogelijkheden om de markt te sturen naar oplossingen met een kleinere milieu-impact, zodra de nodige kennis en de specifieke instrumenten om ze in te voeren zijn verworven.

Voor heel wat regio's is het moeilijk om sensibilisering, opleiding en ondersteuning te bieden voor aanbesteders bij overheidsinstellingen, omdat het GPP-instrument er vrijwillig van aard is. De creatie van voorbereidende initiatieven voor de toepassing van GPP-beleidsmaatregelen op verschillende niveaus (strategieën, plannen of programma's), waarin alle stakeholders betrokken zijn, kan een gelegenheid zijn om de lopende initiatieven te systematiseren, de kennis te cultiveren en het contact tussen vraag en aanbod te stimuleren.

Beleidsaanbevelingen

Overheidsinstellingen en ondernemingen hebben gelijklopende visies op de opportuniteiten en voordelen van GPP. Ze zien allebei in dat de belangrijkste opportuniteit voor GPP is dat het werkt als katalysator om de milieukwaliteit te verbeteren en hun eigen imago op te krikken. Een gemeenschappelijke visie en een goede verstandhouding tussen overheid en ondernemingen zijn echter cruciaal voor de ontwikkeling van de groene economie en voor mogelijke beleidsmaatregelen is aanzienlijke input van beide partijen nodig.

Overheidsinstellingen en ondernemingen vermelden verschillende obstakels en hindernissen voor de toepassing van GPP en met die bekommernissen moet rekening worden gehouden bij de invoering van een GPP-beleid. Uit de enquête blijkt dat overheidsinstellingen vaak weinig vertrouwd zijn met GPP en de tools om het toe te passen. Vaak zijn ze zich niet terdege bewust van de milieu- en economische implicaties, de voordelen en reële kosten van groene goederen en diensten in vergelijking met traditionele. Beleidsmakers moeten dit dus beslist meenemen wanneer ze beleidsinstrumenten ontwerpen om GPP te bevorderen.

De bevroegde ondernemingen ondervonden moeilijkheden bij het aanpassen van hun offerte aan de vereisten van de overheidsinstellingen. Ze vermelden vooral stijgende kosten van producten, diensten en werken om te voldoen aan de groene vereisten. Meer marktbetrokkenheid en onderzoek naar groene alternatieven moeten centraal staan in nieuw GPP-beleid.

In beide sectoren is een diepgaandere kennis nodig over bepaalde specifieke thema's en over de instrumenten om GPP te implementeren. Zowel overheden als ondernemingen hebben opleidingen, infosessies en workshops nodig, en ook richtlijnen om hen te helpen met het opnemen van groene criteria in het aanbestedingsproces. Overheidsinstellingen tonen behoefte aan praktische voorbeelden van groene bestekken met technische specificaties. Ondernemingen lieten ook optekenen dat er maatregelen nodig zijn om de regelgeving op dit vlak te vereenvoudigen.

More Information

Deze beleidsnota werd opgemaakt in het Engels door het Department of Communications, Climate Action and the Environment of the Republic of Ireland, GPP4Growth-partner en is gebaseerd op een onderzoeksverslag dat werd voorbereid door de regio Lombardije, Italië, GPP4Growth-partner. Het volledige verslag heet 'Needs analysis report presenting the benefits, barriers and opportunities associated with GPP in the GPP4Growth regions' en is op verzoek verkrijgbaar.

Surf naar www.interregeurope.eu/gpp4growth voor me GPP4Growth.

VRAGEN

Liesbeth Taverniers
Adviseur
Dienst Duurzaam Milieu-
en Natuurbeleid
Koningin Elisabethlei 22
2018 Antwerpen

T +32 3 240 57 55
liesbeth.taverniers@provi
ncieantwerpen.be

